

Fındıqçılıq: uğurlar da var, problemlər də...

Bu sahədə fəaliyyət göstərən sahibkarlar bir araya gələrək problemlərin birgə həllinə nail olmağı təklif edirlər

Bu gün dünya bazarında neftin qiymətinin aşağı düşməsi fonunda qeyri-neft sektoruna daha çox diqqət yetirilməsi ölkəmizdə aqrar sektor üzrə də bir sıra sahələrin inkişafına təkan verməkdədir. Respublikamızın bir sıra bölgələri, xüsusən də şimal və şimal-qərb bölgəsi üçün xarakterik olan fındıqçılıq belə sahələrdəndir. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin bu ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi yekunları və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında demişdir: “Digər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə maraqlananda maraqlı bir mənzərə ortaya çıxır. Məlumdur ki, ən çox valyuta gətirən məhsullardan biri də fındıqdır. Ancaq qeyd etməliyəm ki, dövlət fındıqçılığın inkişafına o qədər də böyük dəstək verməyib. Keçən il fındığın ixracından Azərbaycana 90 milyon dollar vəsait gəlib”.

Fındıqçılıqla bağlı mütəxəssis rəyini öyrənmək istədik. Zaqatalada fındığın istehsalı, emalı və ixracı fəaliyyətini həyata keçirən müəssisələrdən olan “AZERSTAR” MMC-nin icraçı direktoru Zülfüqar Qurbanovla görüşdük. Müsahibimiz bildirdi ki, müəssisə 15 ildir fəaliyyət göstərir. Onların müştəriləri arasında dünyanın, xüsusən də Avropanın ən inkişaf etmiş ölkələrinin şirkətləri var. Bundan əlavə, qonşu Rusiyanın 10 iri qənnadı zavoduna məhsullar ixrac edilir.

Müəssisənin 5 hektar fındıq istehsalı sahəsi var. Bundan əlavə, digər fındıq istehsalçıları ilə bağlanan müqavilə əsasında onların məhsulunu da alıb standartlara uyğun şəkildə emal prosesinə cəlb etməklə sonucda dünya bazarına çıxarırlar. Xüsusən

də Almaniyanın, İtaliyanın, Baltıqyanı ölkələrin şirkətləri ilə sıx münasibətləri var.

Z.Qurbanov həmçinin bildirdi ki, emal olunan məhsulun xarici bazara çıxarılmasında çətinliklər də var. Təxminən 5-6 il əvvəl bir məşin emal olunan fındığı xaricə göndərməyə 2-3 gün lazım gəlirdisə, indiki halda məhsulun xaricə satılması üçün rəsmiləşdirmə sənədlərinin toplanmasına ən yaxşı halda bir həftə vaxt sərf olunur. Bu da istər-istəməz sahibkarların əl-qolunu boşaldır.

Müsahibimiz düşünür ki, biz qonşu Gürcüstanın və sözügedən sahədə 250 ildən artıq dövr ərzində özünü doğrultmuş qardaş Türkiyənin təcrübəsindən bəhrələnməliyik. Aparılan araşdırmalar göstərir ki, Azərbaycanın fındıq emalçıları ilə eyni bazarları bölüşən gürcü fındıq-

çıları üçün yaradılan şərait daha münbitdir. Bu da onların işə həvəsini artırır. Xatırladaq ki, Sovetlər İttifaqı dağılan zaman Gürcüstanda fındıq istehsalı Aərbaycanda olanın uzağı 40 faizini təşkil edə bilirdi. Hazırda isə Gürcüstanın fındıq istehsalı Azərbaycandan təxminən 20 faiz çoxdur.

Başqa bir məqam. Məlum olduğu kimi, fındığın əsas problemlərindən biri bu məhsulda tez-tez müşahidə olunan atlatoksin xəstəliyi ilə bağlıdır. İxracə yönəldilən fındıq bu xəstəliklə əlaqədar Azərbaycanda iki yerdə laboratoriya yoxlamasından keçir. Bunlardan biri Dövlət Gömrük Komitəsinin Mərkəzi laboratoriyası, ikincisi isə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin tabeliyində olan Fitosanitar Xidmətinin laboratoriyasıdır. Müsahibimizin sözlərinə gə-

rə, fındıq nümunəsi yoxlanılmaq üçün onların hər ikisinə göndərilir. Bunların birində aflatoksin çıxsa da, ikincidə aşkarlanmır. Bu da bir partiya malın respublikadan çıxarılmasına günlərlə vaxt sərf olunmasına gətirib çıxarır.

Z.Qurbanov fikirlərini davam etdirərək deyir: “Digər tərəfdən, bu xəstəlik olsa belə, 20 ton ləpəni birdən-birə necə tullamaq olar? Bunun bir həll yolu yoxdurmu? Axı, qeyd olunan həcmdə məhsulun ümumi dəyəri təxminən 150-170 min dollar təşkil edir. Təsəvvür edin ki, fındıqçılıq üzrə əsrlərlə təcrübəsi olan Türkiyə belə həmin problemdən tam qaça bilmir. Rusiya Federasiyasına gədən məhsulla bağlı qarşı tərəf atlatoksin problemini çıxarmır. Lakin yerli laboratoriyalar mütəəq nümünə tələb edirlər. Sertifikatsız halda isə

sərhədi keçmək mümkün olmur. Ona görə də fındıqçıların dinlənilməyə və problemlərinin həllinə dəstək verən insanlara ehtiyacları var”.

“Bəs, ümumiyyətlə, Azərbaycanda fındıqçılığı daha da inkişaf etdirmək üçün nə etmək lazımdır?” - sualına isə müsahibimizin cavabı belə oldu: “Məlumdur ki, hər bir sahənin spesifik tərəfləri var. Bu da sözsüz ki, xüsusi yanaşma tələb edir. Biz hər zaman dövlətdən dəstək görmüşük. Bu dəstəyi məhsulumuzu xarici bazara çıxararkən daha çox hiss etməmişik. Xüsusilə, son illərdə dövlət başçısı Prezident İlham Əliyevin aqrar sektora yönəltdiyi diqqət işimizə çox kömək edir. Belə olan halda, biz sahibkarlar da öz məhsulumuz-

la Azərbaycanı xarici bazar da layiqincə təmsil etmək üçün şans qazanmış oluruq”.

Real sahənin konkret siyasiyasından və ümumi vəziyyətin qısa icmalından da görüldüyü kimi, bu gün fındıqçılıqda mövcud durum birmənalı deyil. Ona görə də bu sahədə inkişafa aparacaq yola çıxmaq üçün əsas amillər istehsalat sahələrinin daim zərərverici və xəstəliklərə qarşı nəzarətdə saxlanılması, ümumi prosesə mane olan və artıq hesab edilən nəzarət mexanizmlərinin imkan daxilində məhdudlaşdırılmasıdır.

Əli SƏLİMOV,
“Azərbaycan”

Fındığın istehsalı və emalı baxımından bu gün respublikamızda Zaqatala rayonu xüsusi mövqeyə malikdir. Qeyd olunan sahənin real vəziyyəti ilə bağlı məlumat əldə etmək üçün məhz bu rayondan başlamağa qərar verdik. Zaqatalada kənd təsərrüfatının ənənəvi və ixrac potensialı yüksək olan sahələrindən biri qərzəkli meyvəçilik, o cümlədən fındıqçılıqdır. 2015-ci ildə rayonda 9575 hektar fındıq, 441 hektar qoz, 60 hektar şabalıd bağları olmaqla ötən ildə 10 min 54 ton qərzəkli meyvə istehsal olunub.

Rayonda sənaye sahəsi üzrə ümumi məhsul buraxılışının 80 faizə qədərini, 43 milyon manat fındıq ləpəsi

və ondan istehsal olunan məhsulların satışından əldə olunan gəlirlər təşkil edir. Xarici bazarlarda bu məhsulla böyük tələbat var. Bu da rayonda fındıq emalı ilə məşğul olan müəssisələrin yaranmasına və əhali tərəfindən yeni fındıq bağlarının salınmasına səbəb olur. Belə ki, torpaq islahatı aparıldıqdan sonrakı dövrdə əhali tərəfindən bir neçə min hektar fındıq bağı salınıb. Qeyd etmək lazımdır ki, təkə 2016-cı ilin yanvar-mart aylarında fermerlər tərəfindən 275 hektar sahədə yeni fındıq bağı salınmaqla ümumi sahə 9 min 850 hektara çatdırılıb. Cari ilin payız mövsümündə bu işin davam etdirilməsi nəzərdə tutulur.